ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 11ης Οκτωβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-30/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Supremo Tribunal Administrativo (Πορτογαλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

William Hinton & Sons L^da^

και

Fazenda Pública,

παρεμβαίνων:

Ministério Público,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 1, 2 και 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

(ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254), 254 της Πράξης για τους όρους προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και για τις προσαρμογές των Συνθηκών (ΕΕ 1985, L 302, σ. 23), 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3771/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονται στην Πορτογαλία (ΕΕ L 362, σ. 21), καθώς και 4 και 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 579/86 της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 1986, για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονται, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία (ΕΕ L 57, σ. 21),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, L. Sevón και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. Tizzano
γραμματέας: R. Grass

αφού ενημέρωσε το αιτούν δικαστήριο ότι το Δικαστήριο προτίθεται να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας,

αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους που αναφέρονται στο άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου να υποβάλουν συναφώς τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Με διάταξη της 12ης Ιανουαρίου 2000, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Φεβρουαρίου 2000, το Supremo Tribunal Administrativo υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, οκτώ προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 1, 2 και 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254), 254 της Πράξης για τους όρους προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και για τις προσαρμογές των Συνθηκών (ΕΕ 1985, L 302, σ. 23, στο εξής: Πράξη Προσχωρήσεως), 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3771/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονται στην Πορτογαλία (ΕΕ L 362, σ. 21), καθώς και 4 και 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 579/86 της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 1986, για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονται, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία (ΕΕ L 57, σ. 21).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν κατά την εκδίκαση διαφοράς μεταξύ της εταιρίας William Hinton & Sons L^{da} (στο εξής: William Hinton) και της Fazenda Pública, αντικείμενο της οποίας είναι η εκ των υστέρων είσπραξη εισφορών επί του πλεονασματικού αποθέματος ζάχαρης που κατείχε η William Hinton.

Νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού 1697/79 έχει ως εξής:

«1. Ο παρών κανονισμός καθορίζει τους όρους βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές προβαίνουν στην εκ των υστέρων είσπραξη των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών οι οποίοι, ανεξαρτήτως λόγου, δεν κατέστησαν απαιτητοί σε βάρος του φορολογουμένου για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών.

2. Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοούνται με τον όρο:

[...]

γ) βεβαίωση χρέους: η πράξη της διοικήσεως με την οποία προσδιορίζεται προσηκόντως το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που πρέπει να εισπραχθεί από τις αρμόδιες αρχές·

[...]».

4 Το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79 έχει ως εξής:

«1. Όταν οι αρμόδιες αρχές διαπιστώνουν ότι το σύνολο ή μέρος του ποσού των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που οφείλεται νομίμως για εμπόρευμα που διασαφηνίσθηκε σε τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου, προβαίνουν στην είσπραξη των δασμών που δεν καταβλήθησαν.

Εντούτοις, η διαδικασία αυτή δεν δύναται να αναληφθεί μετά την εκπνοή προθεσμίας τριών ετών, που υπολογίζεται από την ημερομηνία βεβαιώσεως του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου ή, εφόσον δεν έλαβε χώρα βεβαίωση χρέους, από την ημερομηνία γενέσεως της σχετικής με το εμπόρευμα τελωνειακής οφειλής.

2. Κατά την έννοια της παραγράφου 1 η διαδικασία εισπράξεως αρχίζει με την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο εγγράφου που αναφέρει το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που οφείλονται.»

5 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 προβλέπει τα εξής:

«Οι αρμόδιες αρχές δύνανται να μην προβαίνουν σε ενέργειες εισπράξεως εκ των υστέρων ποσού εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν καταβλήθηκε συνεπεία λάθους αυτών των ιδίων των αρμοδίων αρχών που λογικά δεν ηδύνατο να αποκαλυφθεί [εντοπιστεί] από τον φορολογούμενο ο οποίος, από μέρους του, ενήργησε καλοπίστως και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία, όσον αφορά την κατάθεση της τελωνειακής διασαφήσεως.

Οι περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι δυνατό να γίνει εφαρμογή του πρώτου εδαφίου προσδιορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις εφαρμογής που θεσπίζονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 10.»

6 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1854/89 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1989, για τη βεβαίωση και τους όρους καταβολής των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που προκύπτουν από τελωνειακή οφειλή (ΕΕ L 186, σ. 1), περιέχει, στο άρθρο 1, παράγραφος 2, τον εξής νέο ορισμό της βεβαιώσεως χρέους:

«Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοούνται ως:

[...]

γ) *βεβαίωση*: η εγγραφή από μέρους της τελωνειακής αρχής στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο αντίστοιχο έγγραφο του ποσού των εισαγωγικών ή των εξαγωγικών δασμών που αντιστοιχεί σε τελωνειακή οφειλή.»

7 Ο κανονισμός 1854/89 εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 26, στα ποσά των δασμών που θα βεβαιώνονται από την 1η Ιουλίου 1990.

8 Το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως ορίζει τα εξής:

«Κάθε απόθεμα προϊόντων που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος την 1η Μαρτίου 1986 και υπερβαίνουν την ποσότητα που μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει κανονικό απόθεμα μεταφοράς πρέπει να καταργηθεί από την Πορτογαλική Δημοκρατία και με δαπάνη της, στο πλαίσιο κοινοτικών διαδικασιών που θα καθοριστούν και σε προθεμίες που θα ταχθούν με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 258. Η έννοια του κανονικού αποθέματος μεταφοράς ορίζεται για κάθε προϊόν σε συνάρτηση με τα ιδιαίτερα κριτήρια και στόχους κάθε κοινής οργάνωσης αγοράς.»

9 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 3771/85 προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που αφορούν ορισμένα προϊόντα, θεωρείται ως σύνηθες απόθεμα μεταφοράς το απόθεμα λειτουργίας που απαιτείται για τις ανάγκες της πορτογαλικής αγοράς για χρονική περίοδο που θα καθοριστεί.

Η περίοδος καθορίζεται έτσι ώστε να εξασφαλίζεται αρμονική μετάβαση στην περίοδο εμπορίας 1986/87 για κάθε εξεταζόμενο προϊόν· ελλείψει περιόδου εμπορίας, η περίοδος αυτή δεν μπορεί να παραταθεί πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 1986 ή, όσον αφορά τους τομείς που αναφέρονται στο άρθρο 4, δεύτερο εδάφιο, της 31ης Δεκεμβρίου του έτους μετάβασης στο δεύτερο στάδιο.

[...]»

10 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3771/85 έχει ως εξής:

«Οι δαπάνες επιστροφής και, ενδεχομένως, παρέμβασης που απορρέουν από τη διάθεση των ποσοτήτων προϊόντων για τα οποία καθορίστηκε το απόθεμα που αναφέρεται στο άρθρο 254, πρώτο εδάφιο, της Πράξης Προσχώρησης, ενώ αποτελούν αντικείμενο ειδικών δηλώσεων προς την Επιτροπή στο πλαίσιο των εγγράφων που διαβιβάζονται σε εφαρμογή του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 729/70, δεν λαμβάνονται υπόψη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων.»

11 Το άρθρο 8 του κανονισμού 3771/85 έχει ως εξής:

«1. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 38 του κανονισμού 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των λιπαρών ουσιών, ή, ανάλογα με την περίπτωση, στα αντίστοιχα άρθρα των άλλων κανονισμών που αφορούν την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών.

2. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αφορούν κυρίως:

α) τον καθορισμό του αποθέματος που αναφέρεται στο άρθρο 254 της Πράξης Προσχώρησης για τα προϊόντα των οποίων οι ποσότητες υπερβαίνουν το συνήθες απόθεμα μεταφοράς,

β) τον καθορισμό που προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 3,

γ) τις ανακοινώσεις προς την Επιτροπή που πρέπει να κάνει η Πορτογαλική Δημοκρατία,

δ) τις λεπτομέρειες διάθεσης των πλεονασμάτων.

3. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να προβλέπουν:

α) κατάλογο των προϊόντων για τα οποία η Πορτογαλική Δημοκρατία προβαίνει στην απογραφή των αποθεμάτων,

β) είσπραξη ενός φόρου κατά την εξαγωγή από το κράτος μέλος στο οποίο έχει γίνει η αποθεματοποίηση προς ένα άλλο κράτος μέλος ή μια τρίτη χώρα, στην περίπτωση που τα προϊόντα εξάγονται σε τιμή ασυνήθιστα χαμηλότερη από την τιμή του κράτους μέλους εξαγωγής,

γ) είσπραξη ενός φόρου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος ενδιαφερόμενος δεν τηρεί τις λεπτομέρειες διαθέσεως των πλεονασμάτων.»

12 Το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 579/86 ορίζει τα εξής:

«1. Τα νέα κράτη μέλη προβαίνουν ξεχωριστά σε απογραφή των αποθεμάτων ζάχαρης και ισογλυκόζης, που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στα εδάφη τους την 1η Μαρτίου 1986, ώρα 0.00.

2. Για την εφαρμογή της παραγράφου 1, κάθε κάτοχος, υπό οιαδήποτε ιδιότητα, μιας ποσότητας ζάχαρης ή ισογλυκόζης τουλάχιστον 3 000 χιλιογράμμων εκφρασμένης, ανάλογα με την περίπτωση, σε άσπρη ζάχαρη ή σε ξηρά ουσία, η οποία ευρίσκεται σε ελεύθερη κυκλοφορία την 1η Μαρτίου 1986, ώρα 0.00, πρέπει να τη δηλώσει, πριν από τις 13 Μαρτίου 1986, στις αρμόδιες αρχές.»

13 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν η ποσότητα του αποθέματος ζάχαρης ή ισογλυκόζης, που διαπιστώθηκε με την απογραφή που προβλέπεται στο άρθρο 3 υπερβαίνει για ένα [νέο] κράτος μέλος την ποσότητα που καθορίζεται γι' αυτό στο άρθρο 2, παράγραφος 1, το κράτος μέλος αυτό πρέπει να εξασφαλίσει την εξαγωγή εκτός της Κοινότητας, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1987, μιας ποσότητας ίσης προς τη διαφορά ανάμεσα στην ποσότητα που έχει απογραφεί και στην εν λόγω καθορισμένη ποσότητα, είτε υπό μορφή προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παρόντος κανονισμού είτε υπό μορφή μεταποιημένων προϊόντων κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3035/80. Για τον προσδιορισμό της ποσότητας που πρέπει να εξαχθεί, οι ποσότητες ζάχαρης και ισογλυκόζης δεν μπορούν να συγχωνευθούν και απαγορεύεται να γίνει αντικατάσταση μεταξύ της ζάχαρης και της ισογλυκόζης προς εξαγωγή.

Όσον αφορά την Πορτογαλία, η διαπίστωση των αποθεμάτων και ο προσδιορισμός των ποσοτήτων ζάχαρης που πρέπει να εξαχθούν δυνάμει του πρώτου εδαφίου πραγματοποιούνται ξεχωριστά, αφενός για τις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας και αφετέρου για τις άλλες περιοχές της Πορτογαλίας.»

14 Το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 579/86 έχει ως εξής:

«1. Εκτός από περίπτωση ανωτέρας βίας, η απόδειξη εξαγωγής που αναφέρεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, πρέπει να προσκομισθεί πριν από την 1η Μαρτίου 1987 με τα ακόλουθα έγγραφα:

α) πιστοποιητικά εξαγωγής που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με το άρθρο 6 από τον αρμόδιο οργανισμό του σχετικού νέου κράτους μέλους·

β) έγγραφα που αναφέρονται στα άρθρα 30 και 31 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3183/80, τα οποία είναι απαραίτητα για την αποδέσμευση της εγγύησης.

2. Αν η απόδειξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν προσκομισθεί [πριν] από την 1η Μαρτίου 1987, η εν λόγω ποσότητα θεωρείται ότι έχει διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας.»

15 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 προβλέπει τα εξής:

«Για τις ποσότητες οι οποίες κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, θεωρείται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά, εισπράττεται ποσό ίσο:

α) όσον αφορά τη ζάχαρη, ανά 100 χιλιόγραμμα, με την εισφορά κατά την εισαγωγή που ισχύει στις 31 Δεκεμβρίου 1986 για την άσπρη ζάχαρη, αυξημένο ή μειωμένο, ανάλογα με την περίπτωση, κατά το εξισωτικό ποσό προσχώρησης που ισχύει την ίδια ημερομηνία, για την άσπρη ζάχαρη, στο σχετικό νέο κράτος μέλος·

β) όσον αφορά την ισογλυκόζη, ανά 100 χιλιόγραμμα ξηράς ουσίας, με το εκατονταπλάσιο του ποσού βάσης της εισφοράς κατά την εισαγωγή που ισχύει στις 31 Δεκεμβρίου 1986 για τα σιρόπια ζαχαρόζης.»

16 Το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 προβλέπει τα εξής:

«Τα νέα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και ορίζουν, ιδίως, όλες τις διαδικασίες ελέγχου που είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση της απογραφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 και για την εκπλήρωση της υποχρέωσης εξαγωγής που αναφέρεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1.»

17 Λόγω της ιδιαίτερης καταστάσεως της αγοράς της ζάχαρης στην Πορτογαλία, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3332/86 της Επιτροπής, της 31ης Οκτωβρίου 1986, που τροποποίησε τον κανονισμό 579/86 (ΕΕ L 306, σ. 37), μετέθεσε για τις 30 Ιουνίου 1987 την ημερομηνία λήξεως της προθεσμίας που πρόβλεπε το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 για την εξαγωγή εκτός Κοινότητας. Η ημερομηνία μέχρι την οποία έπρεπε να προσκομιστεί, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του τελευταίου αυτού κανονισμού, η απόδειξη της εξαγωγής μετατέθηκε για την 1η Σεπτεμβρίου 1987.

Η διαφορά της κύριας δίκης

18 Η William Hinton, που εδρεύει στο Funchal της Πορτογαλίας, ασχολείται, μεταξύ άλλων, με την αποθεματοποίηση και την εμπορία ζάχαρης. Πριν από την προσχώρηση της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, το αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής ζάχαρης στην αυτόνομη περιοχή της Μαδέρας είχε το Instituto do Vinho da Madeira (Ινστιτούτο κρασιού της Μαδέρας, στο εξής: IVM). Το IVM ανέθετε στην William Hinton να αποθεματοποιεί και να εμπορεύεται τη ζάχαρη που εισήγε το ίδιο και η εταιρία αυτή του υπέβαλε καθημερινά καταστάσεις των

εισερχομένων και εξερχομένων ποσοτήτων ζάχαρης, καθώς και του εναπομένοντος αποθέματος.

19 Στο τέλος του 1985 οι αρμόδιες αρχές χορήγησαν στην William Hinton άδεια εισαγωγής, για λογαριασμό της εταιρίας Interbiz-Inernational Trading L^{da}, ορισμένης ποσότητας λευκής ζάχαρης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα. Δεδομένου ότι η ζάχαρη αυτή προοριζόταν για τον δημόσιο εφοδιασμό της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας, απαλλάχθηκε, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, από την καταβολή εισφορών και λοιπών δασμών και φόρων. Η εισαχθείσα ποσότητα ζάχαρης, δηλαδή 5 000 τόνοι, έφτασε στο λιμάνι του Funchal από τη Δανία στο τέλος Ιανουαρίου 1986. Μετά από την εκφόρτωση του εμπορεύματος και τη διεκπεραίωση των διατυπώσεων εκτελωνισμού και επαληθεύσεως από το Τελωνείο του Funchal, η ζάχαρη εναποθηκεύθηκε στις αποθήκες της William Hinton, όπου βρισκόταν επίσης η ζάχαρη που ανήκε στο IVM.

20 Στις 12 Μαρτίου 1986 το IVM πληροφόρησε τις αρμόδιες αρχές ότι η εταιρία William Hinton κατείχε την 1η Μαρτίου 1986 4 500 τόνους λευκής ραφιναρισμένης ζάχαρης που προοριζόταν για τον δημόσιο εφοδιασμό της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας.

21 Βάσει των αριθμητικών αυτών στοιχείων, η κυβέρνηση εξέδωσε την απόφαση 5/87 (*Diário da República* I, σειρά Α, αριθ. 24, της 29ης Ιανουαρίου 1987), με την οποία κατένειμε το κανονικό απόθεμα λευκής ζάχαρης, που είχε καθοριστεί με το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 579/86, παραχωρώντας 5 833 τόνους στην αυτόνομη περιοχή των Αζορών και 1 250 τόνους στην αυτόνομη περιοχή της Μαδέρας. Επιπλέον, η απόφαση αυτή πρόβλεπε ότι η τυχόν ζημία που θα υφίστατο η αυτόνομη περιοχή της Μαδέρας λόγω της εκπληρώσεως κοινοτικών υποχρεώσεων θα κατανεμόταν μεταξύ της περιοχής αυτής και των κατόχων ζάχαρης.

22 Την 1η Σεπτεμβρίου 1987 ο Organismo de intervenção do açúcar (Οργανισμός Παρεμβάσεως Ζάχαρης, στο εξής: OIA) διαπίστωσε ότι την 1η Μαρτίου 1986 και

ώρα 0.00 η William Hinton κατείχε 1 653 186 kg πλεονάζοντος αποθέματος ζάχαρης. Η Διεύθυνση Υπηρεσιών Κυκλοφορίας Εμπορευμάτων και Γεωργικής Πολιτικής της Γενικής Διευθύνσεως Τελωνείων ενημέρωσε συναφώς το Τελωνείο του Funchal.

23 Στις 16 Οκτωβρίου 1987 το Τελωνείο του Funchal απηύθυνε στην William Hinton έγγραφο με το οποίο αναφέρθηκε στο διαπιστωθέν πλεονάζον απόθεμα ζάχαρης και απαίτησε από την εταιρία αυτή να καταβάλει ποσό 104 754 290 πορτογαλικών εσκούδων (PTE) ως εισφορά για το απόθεμα αυτό.

24 Στις 30 Οκτωβρίου 1987 η William Hinton εξόφλησε το ποσό αυτό. Το Τελωνείο του Funchal καταχώρισε την καταβολή αυτή την ίδια ημέρα.

25 Το Τελωνείο του Funchal, αφού διαπίστωσε ότι ο συντελεστής που εφαρμόστηκε για την τακτοποίηση του πλεονάζοντος αποθέματος ζάχαρης της William Hinton ήταν κατώτερος αυτού που θα έπρεπε να εφαρμοστεί, κίνησε τη διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως και στις 26 Ιουνίου 1990 απαίτησε από την εταιρία αυτή να καταβάλει πρόσθετο ποσό 4 695 213,50 PTE, το οποίο επίσης εξόφλησε η εταιρία.

26 Στις 26 Σεπτεμβρίου 1990 το Τελωνείο του Funchal απέστειλε στην William Hinton νέο έγγραφο, με το οποίο απαίτησε την καταβολή επιπλέον ποσού 6 368 850 PTE, για τον λόγο ότι οι επίμαχες εισφορές έπρεπε να περιληφθούν στη βάση επιβολής του ΦΠΑ.

27 Στη συνέχεια, η Επιθεώρηση Τελωνείων γνωστοποίησε στο Τελωνείο του Funchal ότι οι αναφερόμενες από τον ΟΙΑ ποσότητες ζάχαρης δεν αντιστοιχούσαν στο απόθεμα της William Hinton και ότι η εταιρία αυτή κατείχε, σύμφωνα με τους υπολογισμούς

της Γενικής Επιθεωρήσεως Οικονομικών, όχι 1 653 186 kg, αλλά 4 030 554 kg ζάχαρης, πράγμα που σήμαινε ότι οι απαιτητές εισφορές ανέρχονταν σε 266 843 634 ΡΤΕ.

28 Με έγγραφο της 25ης Οκτωβρίου 1990, το οποίο κοινοποιήθηκε στην William Hinton στις 29 Οκτωβρίου 1990, το Τελωνείο του Funchal αξίωσε την καταβολή του ανωτέρω ποσού.

29 Με έγγραφο της ίδιας ημερομηνίας το Τελωνείο του Funchal πρόσθεσε στο προς είσπραξη ποσό το ποσό των 16 010 618 ΡΤΕ, για τον λόγο ότι η εισφορά έπρεπε να περιληφθεί στη βάση επιβολής του ΦΠΑ.

30 Με έγγραφο της 26ης Νοεμβρίου 1990, το οποίο κοινοποιήθηκε στην William Hinton στις 3 Δεκεμβρίου 1990, το Τελωνείο του Funchal πληροφόρησε την εταιρία αυτή ότι το ποσό των καταβλητέων εισφορών δεν ήταν εκείνο που της είχε γνωστοποιηθεί με το έγγραφο της 25ης Οκτωβρίου 1990, αλλ' ότι ανερχόταν στην πραγματικότητα σε 157 394 108 ΡΤΕ, λόγω των ποσών των οποίων είχε ήδη ζητηθεί η καταβολή.

31 Η William Hinton πρόσβαλε αυτή την απόφαση εισπράξεως ενώπιον του Tribunal Fiscal Aduaneiro de Lisboa (Πορτογαλία), το οποίο έκρινε ότι ήταν καθ' ύλην αναρμόδιο. Η υπόθεση έφθασε, σε δεύτερο βαθμό, ενώπιον του Tribunal Tributário de Segunda Instância (Πορτογαλία), το οποίο, αφού εξαφάνισε την πρωτοβάθμια απόφαση, απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη.

32 Με την αίτηση αναιρέσεως που υπέβαλε ενώπιον του Supremo Tribunal Administrativo, η William Hinton ισχυρίζεται κυρίως ότι είχε λήξει ήδη, για πολλούς λόγους, η τριετής προθεσμία παραγραφής την οποία προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79 για την εκ των υστέρων είσπραξη. Πρώτον, η βεβαίωση του ποσού που αφορούσε η αρχική απαίτηση έναντι του φορολογουμένου, από την οποία αρχίζει να τρέχει η τριετής προθεσμία για την κίνηση της διαδικασίας εισπράξεως, πραγματοποιήθηκε στις 16 Οκτωβρίου 1987 και

όχι στις 30 Οκτωβρίου 1987, όπως ισχυρίζεται η διοίκηση. Δεύτερον, στην πραγματικότητα δεν πραγματοποιήθηκε καμία βεβαίωση υπό την έννοια του κοινοτικού δικαίου και ως ημερομηνία ενάρξεως της εν λόγω τριετούς προθεσμίας έπρεπε να θεωρηθεί η ημερομηνία γενέσεως της τελωνειακής οφειλής, δηλαδή η 1η Ιουλίου 1987. Τέλος, η προθεσμία αυτή είχε παρέλθει οπωσδήποτε κατά τον χρόνο της κοινοποιήσεως στην William Hinton της εκκαθαριστικής πράξης της 26ης Νοεμβρίου 1990, δηλαδή στις 3 Δεκεμβρίου 1990.

33 Η William Hinton ισχυρίστηκε επίσης ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη είσπραξη εκ των υστέρων είναι αντίθετη προς το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως και προς τους κανονισμούς 3771/85 και 579/86.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Supremo Tribunal Administrativo ανέστειλε την ενώπιόν του διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, την έννοια ότι, οσάκις εκδίδεται η νομική πράξη η αποκαλούμενη *βεβαίωση χρέους*, η πράξη αυτή εκδίδεται κατ' ανάγκην πριν από την ειδοποίηση προς είσπραξη και την ίδια την είσπραξη;

2) Πρέπει ή όχι να θεωρηθεί ότι συντρέχει περίπτωση ανυπαρξίας βεβαιώσεως χρέους, κατά την έννοια της διατάξεως του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, όταν η πρώτη πράξη με την οποία η τελωνειακή αρχή εγγράφει το ποσό εισφορών σε λογιστικά βιβλία ή άλλο αντίστοιχο έγγραφο είναι η πράξη της εγγραφής της εισπράξεως των εν λόγω εισφορών;

3) Μπορεί, στο πλαίσιο της συνδυασμένης εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφοι 1 και 2, στοιχείο γ', και του άρθρου 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του

κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, να θεωρηθεί ότι η προθεσμία παραγραφής της απαιτήσεως εκ των υστέρων εισπράξεως λήγει με την πρώτη πράξη καθορισμού του ύψους της οφειλομένης εισφοράς ή συμπίπτει, αντιθέτως, η λήξη αυτή με το χρονικό σημείο εκδόσεως δευτέρας πράξεως, με την οποία ανακαλείται και αντικαθίσταται η πρώτη και καθορίζεται νέο ποσό εισφοράς;

4) Τι έννοια πρέπει να αποδοθεί στο άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, όταν επιβάλλει στην Πορτογαλική Δημοκρατία την υποχρέωση να εξαλείψει τις πλεονάζουσες ποσότητες προϊόντων και, ειδικότερα, να το πράξει "με δαπάνη της";

5) Πρέπει ή όχι να θεωρηθεί ασυμβίβαστη προς την υποχρέωση την οποία επιβάλλει το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, όπως συμπληρώνεται και εξειδικεύεται από τους δύο κανονισμούς εφαρμογής — τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3771/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (άρθρο 8), και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 579/86 της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 1986 (άρθρα 4 και 8) —, η απαίτηση των πορτογαλικών τελωνειακών αρχών έναντι των κατόχων πλεονασμάτων ζάχαρης να καταβάλουν τις εισφορές τις οποίες προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 579/86, όταν η Πορτογαλική Δημοκρατία έχει παραλείψει να λάβει τα αναγκαία για την εξαγωγή τους εκτός Κοινότητας μέτρα;

6) Πρέπει, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, να θεωρηθεί ως κρίσιμο σφάλμα η ανακριβής εκτίμηση των αναγκών δημόσιου εφοδιασμού σε ζάχαρη της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας, βάσει της οποίας δόθηκε άδεια ατελούς εισαγωγής εν πλήρει γνώσει του άρθρου 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως και του κανονισμού (ΕΟΚ) 3771/85 του Συμβουλίου;

7) Πρέπει, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79, να θεωρηθούν κρίσιμα τα διαδοχικά πραγματικά και νομικά σφάλματα τα οποία διέπραξε η αρμόδια τελωνειακή αρχή κατά τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των εισφορών;

8) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα δύο προηγούμενα ερωτήματα, μπορούσε ευλόγως ο οφειλέτης να αντιληφθεί αυτά τα σφάλματα των αρμοδίων τελωνειακών αρχών;»

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

35 Η Επιτροπή εφιστά εκ προοιμίου την προσοχή του Δικαστηρίου επί των αφιβολιών που έχει όσον αφορά τη λυσιτέλεια του κανονισμού 1697/79 για την επίλυση της διαφοράς στην κύρια δίκη. Συγκεκριμένα, από το άρθρο 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού, του οποίου το περιεχόμενο επιβεβαιώνεται από την πρώτη αιτιολογική σκέψη του ίδιου κανονισμού, προκύπτει ότι οι διατάξεις του κανονισμού αυτού εφαρμόζονται μόνο εφόσον τα εμπορεύματα που υπόκεινται στην καταβολή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών έχουν διασαφηνισθεί προς τον σκοπό εισαγωγής ή εξαγωγής. Τέτοια υποχρέωση δηλώσεως στις αρμόδιες αρχές των εμπορευμάτων που υπόκεινται στην καταβολή εισφορών προβλέπεται εν προκειμένω στο άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 579/86.

36 Κατά την Επιτροπή, από τη διάταξη περί παραπομπής συνάγεται εκ πρώτης όψεως ότι η αναιρεσείουσα δεν συμμορφώθηκε με την υποχρέωση αυτή ή, τουλάχιστον, δεν συμμορφώθηκε για το σύνολο των εμπορευμάτων που είχε στην κατοχή της την 1η Μαρτίου 1986. Ακόμη και η μικρότερη ποσότητα ζάχαρης που ελήφθη υπόψη για την εκκαθάριση των εισφορών από το Τελωνείο του Funchal το 1987 φαίνεται να δηλώθηκε όχι από την William Hinton, αλλά από τον OIA.

37 Επιβάλλεται σχετικώς να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο της προβλεπόμενης από το άρθρο 234 ΕΚ συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman, Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59, και της 17ης Μαΐου 2001, C-340/99, TNT Traco, Συλλογή 2001, σ. I-4109, σκέψη 30).

38 Συνεπώς, στο αιτούν δικαστήριο απόκειται να εξετάσει εν προκειμένω κατά πόσον το εμπόρευμα που υπέκειτο στην καταβολή εισφορών δηλώθηκε σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 579/86. Αν τούτο δεν συμβαίνει, το εν λόγω δικαστήριο θα εφαρμόσει τις εθνικές διατάξεις περί εισπράξεως και όχι τις διατάξεις του κανονισμού 1697/79.

39 Τα ανωτέρω δεν εμποδίζουν όμως το Δικαστήριο να απαντήσει, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που παρατίθενται στη διάταξη περί παραπομπής, στα ερωτήματα που αφορούν την ερμηνεία του κανονισμού 1697/79.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

40 Δεδομένου ότι η απάντηση σε ορισμένα από τα προδικαστικά ερωτήματα δεν αφήνει πεδίο για εύλογη αμφιβολία και ότι η απάντηση στα άλλα ερωτήματα μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία, το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, πληροφόρησε το αιτούν δικαστήριο ότι προτίθεται να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη και κάλεσε τα κράτη μέλη καθώς και τους λοιπούς ενδιαφερομένους, κατά την έννοια του άρθρου 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, να υποβάλουν ενδεχομένως παρατηρήσεις συναφώς.

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

41 Η William Hinton και η Επιτροπή ισχυρίζονται ότι από τον ορισμό που δίδεται στη «βεβαίωση» με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 προκύπτει ότι πρόκειται για διοικητική πράξη που προηγείται κατ' ανάγκη της ειδοποιήσεως προς είσπραξη και της ίδιας της εισπράξεως. Η William Hinton υποστηρίζει εξάλλου ότι το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1854/89 διασαφήνισε τον ορισμό αυτό, καθόσον, σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ως βεβαίωση νοείται η εγγραφή από μέρους της τελωνειακής αρχής στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο

αντίστοιχο έγγραφο του ποσού των εισαγωγικών ή των εξαγωγικών δασμών που αντιστοιχεί σε τελωνειακή οφειλή.

42 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση φρονεί αντίθετα ότι η βεβαίωση δεν πρέπει υποχρεωτικά να προηγείται της ειδοποιήσεως προς είσπραξη, αλλά πρέπει οπωσδήποτε να προηγείται της ίδιας της εισπράξεως.

43 Συναφώς διαπιστώνεται, πρώτον, ότι από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το εθνικό δικαστήριο ερωτά ποια είναι η έννοια της «βεβαιώσεως του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου», προκειμένου να κρίνει κατά πόσον η διαδικασία εισπράξεως κινήθηκε εντός της τριετούς προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79. Είναι προφανές ότι η βεβαίωση του ποσού αυτού πρέπει να προηγείται κατ' ανάγκη της κοινοποιήσεως στον υπόχρεο των προς είσπραξη ποσών.

44 Δεύτερον, επιβάλλεται να τονιστεί, όπως ορθά υπογράμμισε η Επιτροπή, ότι οι διατάξεις του κανονισμού 1854/89 δεν είναι κρίσιμες για την υπόθεση της κύριας δίκης, αφού ο κανονισμός αυτός έχει εφαρμογή, δυνάμει του άρθρου του 26, μόνο επί των ποσών των δασμών που βεβαιώθηκαν μετά την 1η Ιουλίου 1990.

45 Δεδομένου ότι ο ορισμός της «βεβαιώσεως», που δίδεται με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1697/79, αναφέρεται μόνο στην πράξη της διοικήσεως με την οποία προσδιορίζεται το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που πρέπει να εισπραχθεί από τις αρμόδιες αρχές, η βεβαίωση υπό την έννοια της διατάξεως αυτής δεν πρέπει οπωσδήποτε να συνίσταται σε εγγραφή των δασμών αυτών από μέρους της τελωνειακής αρχής στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο αντίστοιχο έγγραφο. Η πράξη της διοικήσεως με την οποία προσδιορίζεται για πρώτη φορά το ποσό των προς είσπραξη δασμών θεωρείται εκδοθείσα το αργότερο κατά την ημερομηνία κατά την οποία κοινοποιείται το ποσό αυτό στον υπόχρεο.

46 Κατά συνέπεια, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79 έχουν την ένοια ότι η βεβαίωση του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του υποχρέου αποτελεί διοικητική πράξη που προηγείται της ειδοποιήσεως προς είσπραξη και της ίδιας της εισπράξεως και δεν συνίσταται κατ' ανάγκη σε εγγραφή του σχετικού ποσού από μέρους της τελωνειακής αρχής στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο αντίστοιχο έγγραφο.

Επί του τρίτου ερωτήματος

47 Όσον αφορά το ζήτημα με ποια πράξη πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει κινηθεί η διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως των μη εισπραχθεισών εισφορών, όταν η πρώτη πράξη καθορισμού του ύψους των εισφορών έχει αντικατασταθεί από δεύτερη πράξη, που προβλέπει άλλο ύψος εισφορών, η William Hinton ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί παρά να είναι η πράξη που ακύρωσε και αντικατέστησε την προγενέστερη πράξη. Συγκεκριμένα, η ερμηνεία αυτή απορρέει από τη γενική αρχή του διοικητικού δικαίου περί αναδρομικής καταργήσεως της ακυρούμενης πράξεως από την ακυρωτική πράξη.

48 Συναφώς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως ισχυρίζονται η Πορτογαλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, αν η δεύτερη πράξη που εκδίδει η διοίκηση απλώς διορθώνει την πρώτη καθορίζοντας τις οφειλόμενες εισφορές σε ποσό χαμηλότερο του αρχικώς καθορισθέντος, η πρώτη πράξη είναι αυτή με την οποία κινείται η διαδικασία εισπράξεως κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79.

49 Η αντίθετη ερμηνεία θα είχε ως αποτέλεσμα να χάνει η διοικητική αρχή που κίνησε τη διαδικασία εισπράξεως εντός της τριετούς προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79 το δικαίωμά της να κινήσει τη διαδικασία αυτή επειδή εξέδωσε — μετά τη λήξη της προθεσμίας αυτής — ευνοϊκότερη για τον φορολογούμενο πράξη. Η αρχή αυτή θα βρισκόταν επο-

μένως ενώπιον διλήμματος, λόγω του οποίου θα δίσταζε ενδεχομένως να μεταβάλει την αρχική απόφασή της, πράγμα που θα απέβαινε σε βάρος των συμφερόντων του φορολογουμένου, στην προστασία των οποίων αποσκοπεί ο κανονισμός 1697/79.

50 Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 έχει την έννοια ότι, όταν η πρώτη πράξη καθορισμού του ύψους των εισφορών ακυρώνεται και αντικαθίσταται από δεύτερη πράξη η οποία, χωρίς να μεταβάλει τη νομική βάση της εισπράξεως, καθορίζει τις εισφορές αυτές σε ποσό χαμηλότερο του αρχικώς καθορισθέντος, η διαδικασία εισπράξεως θεωρείται ότι έχει κινηθεί με την πρώτη πράξη.

Επί του τέταρτου και του πέμπτου ερωτήματος

51 Η William Hinton ισχυρίζεται το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως και οι κανονισμοί 3771/85 και 579/86, που εκδόθηκαν προς διασφάλιση της εφαρμογής του, επιβάλλουν στην Πορτογαλική Δημοκρατία δύο σαφέστατες υποχρεώσεις, και συγκεκριμένα αφενός την υποχρέωση να εξαλείψει τα πλεονασματικά αποθέματα προϊόντων και αφετέρου την υποχρέωση να το πράξει με δαπάνη της. Το μόνο μέτρο που θέσπισε προς τούτο το εν λόγω κράτος μέλος, δηλαδή η απόφαση 5/87, είναι, πρώτον, ανεπαρκές, διότι δεν δημιουργεί το αναγκαίο κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση της υποχρεώσεως εξαγωγής, και δεύτερον, παράνομο, καθόσον προβλέπει ένα σύστημα κατανομής των δαπανών μεταξύ της της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας και των κατόχων ζάχαρης, ενώ η δαπάνη για την εξάλειψη των πλεονασματικών αποθεμάτων πρέπει να βαρύνει αποκλειστικά την Πορτογαλική Δημοκρατία.

52 Κατά την William Hinton, η υποχρέωση δηλώσεως των ποσοτήτων ζάχαρης, την οποία επιβάλλει στους κατόχους ζάχαρης το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 579/86, είναι απλώς παρεπόμενη σε σχέση με την υποχρέωση απογραφής των αποθεμάτων, η οποία βαρύνει το οικείο κράτος μέλος. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση αυτή δεν μεταβάλλει το γεγονός ότι τα έξοδα που οφείλονται στη μη εξαγωγή εκτός του κοινοτικού εδάφους πρέπει να βαρύνουν την Πορτογαλική Δημοκρατία.

53 Αντίθετα, η Πορτογαλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, το οποίο προβλέπει ότι η εξάλειψη των πλεονασμάτων εκ μέρους της Πορτογαλικής Δημοκρατίας θα πραγματοποιηθεί με δαπάνη της, αποσκοπεί απλώς να διευκρινίσει ότι οι δαπάνες που απορρέουν από την εκτέλεση της υποχρεώσεως αυτής δεν θα βαρύνουν τον κοινοτικό προϋπολογισμό. Τίποτε επομένως δεν απαγορεύει, κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση και την Επιτροπή, την οικονομική επιβάρυνση των κατόχων πλεονασματικών αποθεμάτων ζάχαρης με τις εισφορές που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86.

54 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως αποσκοπεί να διασφαλίσει τη μετάβαση, όσον αφορά την Πορτογαλική Δημοκρατία, από το προϊσχύσαν καθεστώς στο καθεστώς της κοινής γεωργικής πολιτικής. Προς τούτο καθορίζει τα όρια εντός των οποίων η διάθεση ορισμένων προϊόντων που βρίσκονταν σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος την 1η Μαρτίου 1986 δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο οικονομικής συνδρομής εκ μέρους της Κοινότητας κατά την ημερομηνία αυτή. Αντίθετα, η διάταξη αυτή δεν έχει σκοπό να εμποδίσει την Πορτογαλική Δημοκρατία να κατανείμει τις δαπάνες για την εξάλειψη των πλεονασματικών αποθεμάτων μεταξύ του Δημοσίου και των κατόχων των αποθεμάτων.

55 Η ορθότητα της ερμηνείας αυτής επιβεβαιώνεται από το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 3771/85, κατά το οποίο οι δαπάνες για τη διάθεση των πλεονασματικών ποσοτήτων προϊόντων δεν λαμβάνονται υπόψη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, τμήμα Εγγυήσεων.

56 Για την εξάλειψη των πλεονασματικών αποθεμάτων ζάχαρης που διαπιστώθηκαν στην Πορτογαλία, ο κανονισμός 579/86 προβλέπει, πρωτίστως, την εξαγωγή των αποθεμάτων αυτών εντός ορισμένης προθεσμίας και, σε περίπτωση μη εξαγωγής εντός της προθεσμίας αυτής, την καταβολή εισφοράς.

57 Ο κανονισμός αυτός δεν απαιτεί από την Πορτογαλική Δημοκρατία ούτε να επιβαρυνθεί με τις ενδεχόμενες δαπάνες για την εξαγωγή ούτε να αναλάβει το βάρος των εισφορών που καλούνται να καταβάλουν οι κάτοχοι των πλεονασματικών αποθεμάτων ζάχαρης.

58 Από την άποψη αυτή ο κανονισμός 579/86 είναι σύμφωνος με το άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 3771/85, κατά το οποίο οι τρόποι εφαρμογής του τελευταίου αυτού κανονισμού μπορούν να προβλέπουν την είσπραξη φόρου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος ενδιαφερόμενος δεν τηρεί τις προϋποθέσεις διαθέσεως των πλεονασμάτων.

59 Εντούτοις, η είσπραξη του φόρου αυτού πρέπει επίσης να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας, η οποία περιλαμβάνεται, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μεταξύ των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου. Δυνάμει αυτής της αρχής, η νομιμότητα των μέτρων που επιβάλλουν οικονομικές επιβαρύνσεις στους επιχειρηματίες υπόκειται στην προϋπόθεση ότι τα μέτρα αυτά είναι κατάλληλα και αναγκαία για την πραγματοποίηση των στόχων που νομίμως επιδιώκει η οικεία κανονιστική ρύθμιση, αλλά, όταν υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ διαφόρων καταλλήλων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο καταναγκαστικό, οι δε επιβαλλόμενες επιβαρύνσεις δεν πρέπει να είναι υπέρμετρες σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1989, 265/87, Schräder, Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 21, και της 4ης Ιουλίου 1996, C-295/94, Hüpeden, Συλλογή 1996, σ. I-3375, σκέψη 14).

60 Καθόσον η εξαγωγή των πλεονασματικών αποθεμάτων είναι λιγότερο επαχθής από την καταβολή της εισφοράς, η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας απαιτεί να παρέχεται στον επιχειρηματία πράγματι η δυνατότητα να εξαγάγει τα αποθεμάτά του πριν από τη λήξη της προβλεπόμενης συναφώς προθεσμίας.

61 Προς τούτο ο επιχειρηματίας πρέπει να γνωρίζει εγκαίρως την ποσότητα προϊόντων που πρέπει να εξαγάγει.

62 Εν προκειμένω, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον, εν όψει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υποθέσεως της κύριας δίκης, η William Hinton μπορούσε, μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως 5/87, να γνωρίζει την ποσότητα ζάχαρης που έπρεπε να εξαγάγει.

63 Εν πάση περιπτώσει, το χρονικό διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της δημοσιεύσεως της εν λόγω αποφάσεως και της ημερομηνίας λήξεως της προθεσμίας για την εξαγωγή των πλεονασματικών αποθεμάτων ζάχαρης, δηλαδή της 1ης Ιουλίου 1987, πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί εύλογη προθεσμία για την εξαγωγή των αποθεμάτων αυτών.

64 Εξάλλου, δεν είναι αντίθετο ούτε στο άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως ούτε στους κανονισμούς 3771/85 και 579/86 ούτε στην αρχή της αναλογικότητας το γεγονός ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία απαιτεί από τους κατόχους των πλεονασματικών ποσοτήτων ζάχαρης που δεν συμμορφώθηκαν με την υποχρέωση δηλώσεως του άρθρου 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 579/86 να καταβάλλουν την εισφορά που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του ίδιου αυτού κανονισμού.

65 Κατά συνέπεια, στο τέταρτο και στο πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ούτε το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως ούτε οι διατάξεις των κανονισμών 3771/85 και 579/86 απαγορεύουν στην Πορτογαλική Δημοκρατία να απαιτεί από τους επιχειρηματίες που κατείχαν πλεονασματικές ποσότητες ζάχαρης τις οποίες μπορούσαν να εξαγάγουν εντός της προβλεπόμενης προς τούτο προθεσμίας να καταβάλλουν την εισφορά που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86.

Επί του έκτου, του έβδομου και του όγδοου ερωτήματος

66 Η William Hinton ισχυρίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές διέπραξαν από την αρχή της διαδικασίας διάφορα σφάλματα: κατ' αρχάς, ενέκριναν την ατελή εισαγωγή 5 000 τόνων ζάχαρης, θεωρώντας ότι η εισαγόμενη ζάχαρη προοριζόταν για τον δημόσιο εφοδιασμό της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας. Στη συνέχεια, οι αρχές αυτές εξέδωσαν μια σειρά πράξεων για την εκκαθάριση των οφειλόμενων εισφορών, οι οποίες ενείχαν ουσιαστικά σφάλματα και σφάλματα ερμηνείας της εφαρμοστέας

νομοθεσίας, για τα οποία ευθύνεται η αρμόδια τελωνειακή αρχή. Κατά την William Hinton, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι όλα τα σφάλματα αυτά μπορούσαν ευλόγως να εντοπιστούν από τον υπόχρεο.

67 Αντίθετα, η Πορτογαλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι η μη είσπραξη της εισφοράς δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οφειλόταν σε σφάλμα των τελωνειακών αρχών που δεν μπορούσε να εντοπιστεί από τον υπόχρεο. Κατά την Πορτογαλική Κυβέρνηση, ο λόγος για τον οποίο δεν είχε εισπραχθεί προηγουμένως το ποσό του οποίου η καταβολή από την William Hinton απαιτήθηκε με το έγγραφο της 26ης Νοεμβρίου 1990 ήταν ότι ο υπόχρεος δεν είχε δηλώσει την ποσότητα ζάχαρης που κατείχε την 1η Μαρτίου 1986. Η Επιτροπή φρονεί, πρώτον, ότι η άδεια εισαγωγής ζάχαρης για τον δημόσιο εφοδιασμό της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας στηριζόταν οπωσδήποτε στα στοιχεία που είχε παράσχει η William Hinton. Κατά συνέπεια, κανένα σφάλμα, ακόμη και αν υπήρξε, δεν μπορεί να καταλογιστεί στην ενεργό συμπεριφορά των αρμόδιων αρχών. Δεύτερον, όσον αφορά τα σφάλματα που διέπραξε η τελωνειακή αρχή κατά τη διαδικασία εισπράξεως, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι μπορούσαν ευλόγως να εντοπιστούν από τη William Hinton, αν ληφθούν υπόψη η φύση του σφάλματος, η επαγγελματική πείρα της εν λόγω εταιρίας και η επιμέλεια την οποία έπρεπε να έχει επιδείξει.

68 Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 εξαρτά σωρευτικώς από τρεις προϋποθέσεις τη μη είσπραξη εκ των υστέρων των δασμών από τις εθνικές αρχές. Εφόσον οι προϋποθέσεις που θέτει το κείμενο αυτό πληρούνται, ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να απαλλαγεί της εκ των υστέρων εισπράξεως (βλ., ειδικότερα, την απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/99, Sommer, Συλλογή 2000, σ. I-8989, σκέψη 35).

69 Πρώτον, οι δασμοί πρέπει να μην έχουν εισπραχθεί συνεπεία σφάλματος των ίδιων των αρμόδιων αρχών (βλ., ειδικότερα, την προπαρατεθείσα απόφαση Sommer, σκέψη 36). Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται ρητώς, με το έκτο ερώτημά

του, στην εσφαλμένη εκτίμηση των αναγκών σε ζάχαρη για τον δημόσιο εφοδιασμό της αυτόνομης περιοχής της Μαδέρας και, με το έβδομο ερώτημά του, στα διαδοχικά ουσιαστικά και νομικά σφάλματα που διέπραξε η τελωνειακή αρχή κατά τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των εισφορών.

70 Η εισφορά όμως που δεν εισπράχθηκε στην υπόθεση της κύριας δίκης συναρτάται, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86, προς την κατοχή πλεονασματικών ποσοτήτων ζάχαρης την 1η Μαρτίου 1986. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εξετάσει αν οι περιστάσεις που εκθέτει αποτελούν σφάλματα ερμηνείας ή εφαρμογής των νομοθετικών διατάξεων που αφορούν την εν λόγω εισφορά τα οποία είναι απόρροια ενεργού συμπεριφοράς των αρμόδιων αρχών, άρα δεν αποτελούν σφάλματα που προκλήθηκαν από ανακριβείς δηλώσεις του υποχρέου (βλ. συναφώς απόφαση της 27ης Ιουνίου 1991, C-348/89, Mecanarte, Συλλογή 1991, σ. I-3277, σκέψη 26).

71 Δεύτερον, το σφάλμα των αρμόδιων αρχών πρέπει να είναι τέτοιας φύσεως, ώστε να μην μπορούσε λογικά να εντοπιστεί από τον καλόπιστο υπόχρεο, παρά την επαγγελματική πείρα του και παρά την επιμέλεια την οποία έπρεπε κανονικά να επιδείξει. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η υποχρέωση εξαγωγής του πλεονασματικού αποθέματος ζάχαρης εκτός Κοινότητας και η εισφορά που προβλεπόταν για την περίπτωση μη εξαγωγής αποτέλεσαν το αντικείμενο δημοσιεύσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Μετά τη δημοσίευση αυτή λογίζεται ότι ουδείς αγνοεί την εισφορά αυτή (βλ., συναφώς, απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 1998, C-370/96, Covita, Συλλογή 1998, σ. I-7711, σκέψη 26).

72 Τέλος, ο υπόχρεος πρέπει να έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά την τελωνειακή διασάφηση (βλ., ειδικότερα, την προπαρατεθείσα απόφαση Sommer, σκέψη 39). Στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι η εισφορά συναρτάται προς την κατοχή ποσότητας ζάχαρης την 1η Μαρτίου 1986, η προϋπόθεση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά τη δήλωση της εν λόγω ποσότητας.

73 Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να διαπιστώσει αν, ενόψει των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, πληρούνται οι τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Covita, σκέψη 28).

74 Κατά συνέπεια, στο έκτο, στο έβδομο και στο όγδοο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι τελωνειακές αρχές κράτους μέλους πρέπει να παραιτούνται από την εκ των υστέρων είσπραξη των δασμών κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79, όταν:

— οι δασμοί δεν εισπράχθηκαν λόγω σφάλματος ερμηνείας ή εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν τη σχετική εισφορά το οποίο είναι απόρροια ενεργού συμπεριφοράς των αρμόδιων αρχών, άρα όχι λόγω σφάλματος που προκλήθηκε από ανακριβείς δηλώσεις του υποχρέου,

— το σφάλμα αυτό δεν μπορούσε λογικά να εντοπιστεί από τον καλόπιστο υπόχρεο, παρά την επαγγελματική πείρα του και παρά την επιμέλεια την οποία έπρεπε κανονικά να επιδείξει, και

— ο υπόχρεος έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά τη δήλωση του γεγονότος προς το οποίο συναρτάται η είσπραξη της εν λόγω εισφοράς.

Επί των δικαστικών εξόδων

75 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Πορτογαλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 12ης Ιανουαρίου 2000 το Supremo Tribunal Administrativo, αποφαίνεται:

1) Τα άρθρα 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', και 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν

κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών, έχουν την έννοια ότι η βεβαίωση του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του υποχρέου αποτελεί διοικητική πράξη που προηγείται της ειδοποιήσεως προς είσπραξη και της ίδιας της εισπράξεως και δεν συνίσταται κατ' ανάγκη σε εγγραφή του σχετικού ποσού από μέρους της τελωνειακής αρχής στα λογιστικά βιβλία ή σε οποιοδήποτε άλλο αντίστοιχο έγγραφο.

2) **Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 έχει την έννοια ότι, όταν η πρώτη πράξη καθορισμού του ύψους των εισφορών ακυρώνεται και αντικαθίσταται από δεύτερη πράξη η οποία, χωρίς να μεταβάλλει τη νομική βάση της εισπράξεως, καθορίζει τις εισφορές αυτές σε ποσό χαμηλότερο του αρχικώς καθορισθέντος, η διαδικασία εισπράξεως θεωρείται ότι έχει κινηθεί με την πρώτη πράξη.**

3) **Ούτε το άρθρο 254 της Πράξης για τους όρους προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και για τις προσαρμογές των Συνθηκών ούτε οι διατάξεις των κανονισμών (ΕΟΚ) 3771/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονται στην Πορτογαλία, και 579/86 της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 1986, για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονται, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία, απαγορεύουν στην Πορτογαλική Δημοκρατία να απαιτεί από τους επιχειρηματίες που κατείχαν πλεονασματικές ποσότητες ζάχαρης τις οποίες μπορούσαν να εξαγάγουν εντός της προβλεπόμενης προς τούτο προθεσμίας να καταβάλλουν την εισφορά που προβλέπει το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86.**

4) Οι τελωνειακές αρχές κράτους μέλους πρέπει να παραιτούνται από την εκ των υστέρων είσπραξη των δασμών κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79, όταν:

— οι δασμοί δεν εισπράχθηκαν λόγω σφάλματος ερμηνείας ή εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν τη σχετική εισφορά το οποίο είναι απόρροια ενεργού συμπεριφοράς των αρμόδιων αρχών, άρα όχι λόγω σφάλματος που προκλήθηκε από ανακριβείς δηλώσεις του υποχρέου,

— το σφάλμα αυτό δεν μπορούσε λογικά να εντοπιστεί από τον καλόπιστο υπόχρεο, παρά την επαγγελματική πείρα του και παρά την επιμέλεια την οποία έπρεπε κανονικά να επιδείξει, και

— ο υπόχρεος έχει τηρήσει όλες τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας όσον αφορά τη δήλωση του γεγονότος προς το οποίο συναρτάται η είσπραξη της εν λόγω εισφοράς.

Λουξεμβούργο, 11 Οκτωβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

P. Jann